

Стратегія збереження біорізноманіття України на період до 2035 року та операційний план заходів з її реалізації

10 червня 2026 року Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію збереження біорізноманіття до 2035 року та операційний план її реалізації на 2026-2028 роки.

Документ визначає довгострокове бачення захисту та відновлення природних екосистем України та закладає основу для інтеграції природоохоронних заходів у процес відновлення країни.

Метою Стратегії збереження біорізноманіття є забезпечення охорони, збереження, відтворення та невиснажливе використання біорізноманіття шляхом впровадження глобальних цілей, визначених Куньмінсько-Монреальською глобальною рамковою програмою.

Стратегія визначає 23 стратегічні цілі, що відповідають цілям Куньмінсько-Монреальської глобальної рамкової програми з біорізноманіття та понад 270 заходів для їх реалізації протягом перших трьох років.

Вони охоплюють широкий спектр напрямів — від розширення природоохоронних територій і відновлення деградованих екосистем до інтеграції питань біорізноманіття в економічне планування, розвиток громад та політику відновлення.

Завдання, які Україна вирішує через створення та реалізацію національної Стратегії збереження біорізноманіття

Виконання вимог низки міжнародних документів:

Конвенції про біорізноманіття та протоколів до неї;

Куньмінсько-Монреальської глобальної рамкової програми (KMGBF);

природохоронних конвенцій, стороною яких є Україна, зокрема - Рамсарська, Бернська, Боннська, Вашингтонська (CITES) тощо;

Паризької кліматичної угоди;

Рамкової конвенції ООН про зміну клімату;

Стратегії ЄС зі збереження біорізноманіття до 2030 року;

Регламенту ЄС про відновлення природи та низки євродиректив.

Припинення подальших втрат біологічного різноманіття та його відновлення на всіх рівнях – генетичному, видовому та екосистемному

Біологічне різноманіття (біорізноманіття) є одним з основних життєво важливих елементів навколишнього природного середовища. Надмірна експлуатація природних ресурсів, господарське освоєння земель, їх забудова, зміна клімату та забруднення довкілля – усі ці фактори суттєво впливають на біорізноманіття в Україні та світі.

Сільське господарство є однією з ключових галузей економіки України, і інтенсивне використання великих площ для цієї сфери безперечно впливає на стан біорізноманіття. Водночас сільське господарство України є основою продовольчої безпеки не лише на національному, а й на глобальному рівні.

Виконання Стратегії допоможе знайти баланс між економічними інтересами держави та збереженням живої природи. Слід зазначити, що Україна вже відчуває значні наслідки зміни клімату, особливо в південних та східних областях: тривалі посухи, дефіцит води, хвилі спеки та ризики опустелювання.

Відповідно до П'ятої швидкої оцінки завданої шкоди та потреб (RDNA5), станом на кінець 2025 року в секторі довкілля, управління природними ресурсами та лісового господарства збитки оцінюються у 2 млрд доларів США, тоді як ширші економічні та соціальні втрати в цьому секторі сягнули 36 млрд доларів США. Ці дані охоплюють знищення екосистем, забруднення повітря, ґрунтів та водних ресурсів, що становить найбільші екологічні втрати в сучасній історії Європи. В цих умовах необхідні реальні та ефективні кроки для збереження біорізноманіття і відновлення екосистем.

Захист і відновлення природних територій

Стратегія збереження біорізноманіття передбачає завершення формування та реалізацію місцевих і регіональних схем екомережі, створення яких має на меті забезпечити охорону біорізноманіття на 30% території країни.

Особлива увага в документі приділяється ключовим для біорізноманіття територіям, національним природним паркам та природоохоронним територіям міжнародного значення, планується розширення територій ПЗФ до 15%.

Політичний, інституційний та екологічний контекст в Україні

Україна володіє близько 35% біорізноманіття Європи, займаючи лише 6% її території, що робить збереження природи важливим не лише на національному, а й на європейському рівні. Держава продовжує процес євроінтеграції та виконує свої міжнародні зобов'язання у сфері охорони біорізноманіття.

Збереження і відновлення біорізноманіття розглядається Україною як ключовий елемент «зеленого» та стійкого відновлення, тісно пов'язаного з національним розвитком, продовольчою безпекою, адаптацією до зміни клімату та забезпеченням сталого майбутнього нації.

Унікальність та інноваційність підходу в Україні

Україна не відкладала питання збереження біорізноманіття на післявоєнний період, а розпочала підготовку до його вирішення вже зараз, демонструючи стратегічне бачення та пріоритетність цього напрямку для сталого розвитку країни.

І, ймовірно, стала першою і єдиною країною, яка провела таку роботу в умовах повномасштабної війни.

Підготовка проєкту національної Стратегії збереження біорізноманіття під час воєнного часу і складних викликів є винятковою для міжнародної практики.